

Hogeschool van Amsterdam

ONDERZOEKERS EN ARCHIEVEN IN EEN DIGITALE OMGEVING. **KAN DE KLOOF WORDEN OVERBRUGD?**

Janna Leguijt 13 december 2019

DE ONDERZOEKER BESTAAT NIET.

- **Dé** Nederlander bestaat niet (2007)
- **Dé** onderzoeker evenmin!

ONDERZOEKERS? WIE ZIJN DAT?

Amateurs, professionals, wetenschappers met verschillende:

- vragen
- competenties
- (voor)kennis
 - Archiefintelligentie
 - Kennis van de bron
 - Domeinkennis
- Zoekvaardigheden
- Zoekgedrag
- Verwachtingen
- Wensen

LEER DE ONDERZOEKERS KENNEN (1)

Gebruikersonderzoek: Welke populatie?

- Huidige gebruikers of niet?

Gebruikersonderzoek: welke doelstelling?

- Design en usability
- Zoekgedrag en zoektermen.
- Klanttevredenheid
- Wensen t.a.v diensten of functionaliteiten.

Welke vormen?

- Kwantitatief of kwalitatief
- Online of Off line

van Amsterdam

LEER DE ONDERZOEKERS KENNEN (2)

Enkele zaken die al bekend zijn:

- Startpunt digitaal
- Google
- Portals
- Sites archiefdienst geen eerste keus
- Inhoudelijke zoekvraag (onderwerp)
- Hybride tot helemaal digitaal
- Vraagstelling verandert (Digital Humanities)
- Verwacht in toenemende mate direct toegang tot de gegevens.
- Behoefte aan hergebruik van gegevens.
- Gebruikt toegang als bron.
- Behoefte aan hulp (chat, uitleg, e-learning).

DIGITALE ONDERZOEKOMGEVING: TOEGANKELIJKHEID (1)

- Geen drempels

Archieflexicon (nummer 145):

- Toestand van een archief, archiefafdeling of archiefbestanddeel waarin de archiefbescheiden en de gegevens in de archiefbescheiden binnen **redelijke tijd gevonden en raadpleegbaar** gemaakt kunnen worden

Beroepscode (artikel 4 en 6) :

- de toegankelijkheid en de begrijpelijkheid van archieven waarborgen en het hergebruik van archieven bevorderen.

DIGITALE ONDERZOEKOMGEVING

TOEGANKELIJKHEID (2)

- De geschiktheid van een archiveringsstelsel op een bepaalde tijd en plaats om een gebruiker met bepaalde competenties op een effectieve manier het archief te laten interpreteren, binnen de beperkingen die de omgeving van het archiveringsstelsel aan die raadpleging stelt (Thomassen, jaarboek Toegang, 2001, 17)
- Opvallend in deze definitie:
 - Thomassen ziet toegankelijkheid als een resultante van verschillende variabelen: de gebruiker en diens competenties, het archiveringsstelsel en het maatschappelijke stelsel (beleid).
 - Tijd en plaatsgebonden.
 - De gebruiker moet in staat worden gesteld om het archief zelf te interpreteren.
 - De archivaris vervult daarbij de rol van coach in een historische werkplaats
 - Beperkt tot het archiveringsstelsel

DIGITALE ONDERZOEKOMGEVING.

- Archiefatelier digitale onderzoekomgeving en dienstverlening:
- digitale onderzoekomgeving: '...het digitale deel van het informatiesysteem dat door archiefbeherende instellingen wordt ingericht om een "optimaal" gebruik van archieven en andere collecties mogelijk te maken' (Thomassen 2016, 29).

Opvallend in deze definitie:

- informatiesysteem
- Archieven en andere collecties
- Een of meerdere instellingen
- "Optimaal gebruik" in plaats van effectief interpreteren

KLOOF TUSSEN ONDERZOEKERS EN DIGITALE ONDERZOEKOMGEVINGEN?

TY-FREE STOCK PHOTO

DE ONDERZOEKERS EN DE DIGITALE ONDERZOEKSOMGEVINGEN.

Enkele zaken die al bekend zijn:

- Startpunt digitaal
- Google
- Portals
- Inhoudelijke zoekvraag
- Hybride tot helemaal digitaal
- Vraagstelling verandert (Digital Humanities)
- Verwacht in toenemende mate direct toegang tot de gegevens.
- Behoeftte aan hergebruik van gegevens.
- Gebruikt toegang als bron.
- Behoeftte aan hulp (chat, uitleg, e-learning).

Komen digitale onderzoekomgevingen van archiefdiensten hieraan tegemoet?

SPECIFIEKE PROBLEEM DIGITALE ONDERZOEKOMGEVINGEN VAN ARCHIEFDIENSTEN

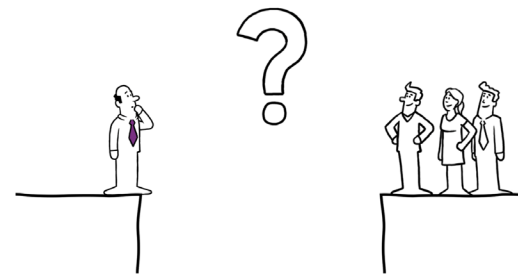
Relatief slechte vindbaarheid en zichtbaarheid van archiefdiensten en archiefbestanden in een digitale omgeving.

Oorzaken:

- minder inhoudelijk en sterk formele archiefbeschrijvingen (gebrek aan metadata).
- Archiefdiensten zijn onvoldoende verbonden met netwerken.
- Archiefbronnen (jpegs) zijn verborgen en niet direct toegankelijk en doorzoekbaar

OPLOSSINGEN OM DE KLOOF TE OVERBRUGGEN?

Een aantal zaken worden vandaag besproken, zoals

- Meer beschrijvende metadata, b.v. door crowdsourcing
- Aanpassingen beschrijvingsstandaarden en toepassing van ontologieën
- Bronnen transcriberen en machineleesbaar maken
- Toepassen van linked open data (LOD)

Vraag: Leiden deze tot betere toegankelijkheid?

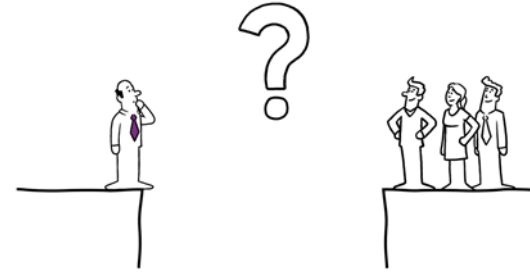
- Dat wil zeggen tot: “optimaal gebruik”? En voor wie?

DÉ OPLOSSING BESTAAT NIET

- Een aantal oplossingen wordt vandaag besproken.
- Er is geen ultieme oplossing.
- Een combinatie van strategieën
- Flexibiliteit zal nodig zijn.
- Meerdere vormen van gebruik moeten worden gefaciliteerd.
- Samenwerking en communicatie tussen archiefdiensten en publiek is nodig om de kloof te dichten.
- Vergeet de rol van de mens/archivaris niet.

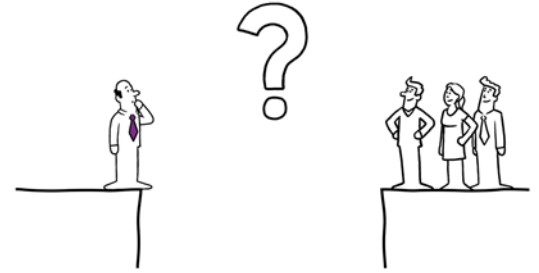

4 TIPS VAN SONIA RANADE

NATIONAL ARCHIVES (GB)

1. A focus on users as both consumers and contributors of content.
2. A sustainable, 'digital first' approach.
3. A more intelligent use of technology.
4. An acceptance of messiness and uncertainty.

Bron: Ranade Sonia. "Acces technologies for the disruptive digital archive." Brown Caroline ed. *Archival futures*. London; Facet Publishing. 2018. 79-99, *aldaar* 93.

VRAGEN?

- J.leguijt@hva.nl

